

کارشناسان، تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر سبک زندگی ایرانیان را بررسی کردند

اختلال «وایبری» در زندگی مردم

جامعه‌شناسان می‌گویند شبکه‌های اجتماعی ایرانیان را برون‌گرا کرده است

طرح: فیروز مقفوری / شهرزند

ز جمله از تباط و همسران و از تباط والدین با فرزندانشان مطرح شده است. به گفته آسیب‌شناسان، پیامدهای ناشی از ورود شبکه‌های اجتماعی به زندگی روزمره را می‌توان جزو آسیب‌های نوبید دانست. آسیب‌های مدرن زندگی مجازی هر چند که مدافعان شبکه‌های اجتماعی هم می‌گویند نمی‌توان به دلیل بخشی از پیامدهای منفی استفاده از شبکه‌های اجتماعی از امکانات و فرصت‌هایی که این شبکه‌ها در اختیار زندگی اجتماعی مردم قرار داده‌اند چشم‌پوشی کرد. اما به واقع شبکه‌های اجتماعی چه چیزهایی را در زندگی ما دگرگون کرده‌وبر چه بخش‌هایی از زندگی ما تأثیرگذار بوده‌اند؟

و فرهنگی می‌کنند، جوک و لطیفه می‌خوانند، موسیقی مبادله می‌کنند و حتی در گروه‌های وایبری و مشابه آن مراسم قصه‌خوانی و نقد و بررسی داستان دارند. دوستان قدیمی بعد از سال‌ها به مدد همین نرم‌افزارهای جدید همدیگر را پیدا کرده‌اند و خلاصه این که زندگی مجازی پر رنگی در زندگی روزمره مردم باز کرده و با وجود موبایل‌های هوشمند همه جای ترو فراگیرتر هم شده است. اگرچه شماری از تحلیلگران اجتماعی می‌گویند که شبکه‌های مجازی موجب افزایش ارتباطات اجتماعی می‌شود، اما از سوی دیگر نگرانی‌هایی درباره تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر روابط خانوادگی

شهروند می‌گویند حدود ۴۲ میلیون نفر از ایرانی‌ها در شبکه‌های اجتماعی فعالند، از فیس‌بوک گرفته تا وایبر و واتس آپ و لاین. وسایط الکسا بیشتر اعلام کرده‌بود که ایرانیان بزرگترین گروه مخاطبان وایبر را در جهان تشکیل می‌دهند. این روزها البته با ادامه اختلالات در وایبر در ایران و کند شدن روند ارسال و دریافت پیام‌ها، بسیاری از مستخدمان این نرم‌افزار در حال انتقال گروه‌ها و ادامه گفت و گوهی خودمانی‌شان به شبکه‌های اجتماعی دیگری به‌ویژه تلگرام هستند. زندگی در فضای مجازی برای بسیاری از ایرانیان چنان عادت شده که در این فضاهای مجازی تفریح می‌کنند، بحث سیاسی

جامعه ایران برون‌گرا تر شده است

غذا آماده است و میهمان‌ها هم پای سفره، هر نفر دو روبین به دست می‌گوید: «من عکس بگیرم...». صدای شازتر، یک بار، دویار، چند بار. چند دقیقه بعد عکس دسته‌جمعی همه پای سفره در اینستاگرام و فیس‌بوک منتشر شده در حالی که همه «فیلینگ هیپی»‌اند این ماجرای یک خانه و دو خانه نیست فرقی ندارد میان پیام‌ها یا وجود موبایل‌های هوشمند و شبکه‌های اجتماعی در هر جمع خودمانی چه زیر یک سقف باشد، چه در رستوران و چه در طبیعت همیشه چند نفر آماده‌اند که با عکس سلفی بگیرند یا عکس دیگری که به درد اینستاگرام و فیس‌بوک بخورد. این شبکه‌ها این روزها پر است از تصاویر سلفی و همچنین عکس‌هایی از زندگی روزمره که برای خیلی‌ها هم جذاب است، مخصوصاً شبکه اینستاگرام که خلاف فیس‌بوک، فضایی شاد و مفرح دارد. از نگاه منتقدان، شبکه‌های اجتماعی خودنمایی را در میان انسان‌ها افزایش داده‌اند و منجر به شکل‌گیری نوعی زندگی و پرتیپ شده‌اند. سبک زندگی که با سرعت هر چه تمام‌تر مرزها را به‌ویژه مرز و حریم‌های عرفی مرسوم در زندگی ایرانیان را از پیش پای هم می‌دارد. اگر تا همین یکی دو سال پیش بسیاری از کاربران ایرانی وقتی عضو شبکه فیس‌بوک می‌شدند اولین کاری که می‌کردند چک کردن ایمنی صفحات و محدود کردن دسترسی کاربران ناشناس به تصاویر و عکس‌هایشان بود حالا در شبکه اجتماعی مثل اینستاگرام با تعریف جدیدی که از ارتباطات و دوستی‌ها با عنوان انگلیسی فالوئر تعریف شده، کم‌نیستند افرادی که در صفحات باز و بدون محدودیت کاربران زندگی روزمره‌شان را در معرض دید همگان قرار می‌دهند، آزاد و بدون محدودیت در دسترسی، بخشی از این موضوع ناشی از تغییر دیدگاه جامعه درباره حریم خصوصی است و بخشی هم البته ناشی از علاقه و میل کاربران به بیشتر دیده شدن و بالا رفتن تعداد فالوئرهایشان که این آخری هم خودش مسأله‌ای شده که چه کسی چقدر فالوئر دارد!

به گفته «عبدفر» اینها نشان‌دهنده تغییر در سبک زندگی ایرانیان است، به گفته او، جامعه‌ای که سال‌ها طی عکس‌های خصوصی زندگی خانوادگی و روابطش را با حریم مشخصی و فاصله از دیگران حفظ می‌کرد و وارد شدن غریبه به خانه را بد می‌دانست، حالا حتی خصوصی‌ترین مسائل زندگی‌اش و حتی لحظه‌های خودمانی‌اش را در شبکه‌های اجتماعی منتشر می‌کند! این نشان می‌دهد سرعت تغییرات اجتماعی و به تبع آن ارزش‌ها و نیز ساختار و سبک زندگی تحت تأثیر شبکه‌های اجتماعی زیاد است و تغییرات بنیادینی در نگرش‌ها ایجاد کرده است.

اگرچه تغییر در سبک اصولا برای عده‌ای همیشه نگران‌کننده است و منتقدان هم از تأثیر منفی شبکه‌های اجتماعی بر سبک زندگی ایرانیان می‌گویند. «بیات»، کارشناس علوم ارتباطات که در زمینه تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر سبک زندگی ایرانیان تحقیق می‌کند، نظری همسو و از یک نظر متفاوت با «عبدفر» دارد، او با بیان این که تغییرات ناشی از ورود شبکه‌های اجتماعی به زندگی روزمره الزاماً می‌تواند نگران‌کننده نباشد، ادامه می‌دهد: «بخشی از این تغییرات اجتناب‌ناپذیر است شاید آنقدرها هم نگران‌کننده نباشد، بستگی دارد که از چه منظری به این تغییرات اجتماعی نگاه و آن را تحلیل کنیم. ایرانیان دوره‌های مختلف تاریخی کلامیل به درون‌گرایی در زندگی روزمره داشته‌اند، این موضوع حتی در معماری خانه‌هایشان که با پنجره‌های کوچک و فضاهای اختصاصی و بدون مشرف داخل خانه‌ها می‌ساختند، فضای اندرونی و بیرونی اساساً از پیاده‌همن تفکر است اما شما می‌بینید که تکنولوژی‌های جدید و مخصوصاً شبکه‌های اجتماعی در عرض کمتر از یک دهه چقدر توانسته‌اند نگرش افراد را تغییر دهند طوری که برای بسیاری از افراد همین جامعه در صفحات شخصی‌شان نه تنها تصاویر خصوصی از زندگی روزمره‌شان را منتشر می‌کنند بلکه درباره مشکلات‌شان، شکست‌ها و نا کامی‌هایشان می‌نویسند و اینها چیزهایی است که پیش از این در سبک زندگی ایرانی اصولا گفته نمی‌شد جزو بخشی از اسرار مگوی افراد و خانواده‌ها بود.»

بیات معتقد است که اگرچه برای بسیاری از افراد شکسته شدن حریم‌های عرفی در جامعه ایران بسیار نگران‌کننده است، اما از زویه دیگری هم می‌توان به این تغییرات نگاه کرد و آن این که شبکه‌های اجتماعی افراد جامعه را از فضای بسته و غیرشفاف خارج کرده و به نوعی به گسترش فضای عمومی در ایران کمک کرده است. او می‌گوید: «یکی از کارکردهای مهم این شبکه‌ها این است که با ورود آنها به زندگی روزمره و به تبع آن ورود تجربه‌های زندگی روزمره افراد به شبکه‌های اجتماعی رفتارها، کنش‌ها و واکنش‌ها و حتی باورهای افراد محک می‌خورد و این باز خورد در بسیاری از موارد به آنها کمک می‌کند تا درباره آنچه که هستند و آنچه فکر و عمل می‌کنند به تحلیل واقع‌بینانه‌تری برسند و شاید بخشی از خودشان را در جریان این باز خوردها و همین‌طور آشنایی با سبک زندگی دیگران اصلاح کنند یا تغییر دهند.» به گفته او، شبکه‌های اجتماعی تصویر شفاف‌تری از زندگی ایرانیان را نشان می‌دهد هر چند که هنوز بخش سنتی تر جامعه‌نگاه بدبینانه‌ای به این شبکه‌ها دارد.

نزدیک کردن آدم‌های دور، دور کردن آدم‌های نزدیک

دور هستند، مستحکم‌تر می‌کنند اما بر روابط دوستی افرادی که در فواصل جغرافیایی نزدیک هستند تأثیر منفی دارد. به گفته «محمد بیات»، کارشناس ارتباطات که درباره پیامدهای اجتماعی شبکه‌های اجتماعی تحقیق می‌کند، نظرسنجی‌ها از افرادی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، نشان می‌دهد افرادی که بیش از سه‌سال تجربه افزایش استفاده از این شبکه‌ها را دارند معتقدند این شبکه‌ها ارتباطات چهره‌به‌چهره آنها با دوستان نزدیکشان را کاهش داده اما موجب ارتباط نزدیک‌تر با آشنایان دور شده است.

کردن پا را باید گرفته و اقرار روزگار من تغییر کرده احساس می‌کنم کنارم هست، مادر هم کمتر دل‌تنگی می‌کند.» او می‌گوید که در وایبر در گروه‌هایی عضو شده که دوستان دوران مدرسه و دبیرستان او هستند و همین گروه‌ها هم تجربه مجازی خوبی برای به اشتراک گذاشتن مشکلات و تجربه‌های روزمره‌هاست. آن‌طور که کارشناسان و تحلیلگران اجتماعی می‌گویند، شبکه‌های اجتماعی اگرچه با گرد هم آوردن دوستان می‌توانند به افزایش ارتباطات انسانی کمک کنند اما تجربه نشان می‌دهد این شبکه‌ها روابط دوستی افرادی که در فاصله‌های جغرافیایی

شبکه‌های اجتماعی مثل فیس‌بوک، وایبر و اینستاگرام با نزدیکی کردن ارتباطات میان افرادی که در فواصل جغرافیایی دور زندگی می‌کنند این زمینه را فراهم کرده که مدافعان روابط اجتماعی مجازی بگویند که این شبکه‌ها احساس تنهایی را در میان افرادی که مثلاً در کشور یا شهر دیگری دور از خانواده‌هایشان زندگی می‌کنند، کاهش دهد.

«هدیه»، یکی از آنهاست که برای تحصیل خارج از ایران زندگی می‌کند و می‌گوید که وایبر برای او نعمتی است چون فاصله او و خانواده‌اش را کم کرده است: «از وقتی مادرم وایبر نصب کرده و کار

قابل توجه مودیان محترم مشمول مالیات بر ارزش افزوده:

آیا میدانید از ابتدای سال ۹۴، نرخ مالیات بر ارزش افزوده کالا و خدمات عمومی ۹ درصد می باشد؟

۱۸۲۲ مرکز ارتباط مردمی سازمان امور مالیاتی کشور

آیا شبکه‌های اجتماعی تنهایی شما را پر می‌کند؟

ممکن است پاسخ شما به این پرسش سریع و فوری و یک کلمه بیشتر نباشد: «بله... البته که با وجود فیس‌بوک احساس تنهایی نمی‌کنم!» متخصصان اما به این پرسش به این سادگی پاسخ نمی‌دهند و می‌گویند که پاسخ این پرسش، سهل و ممتنع است. «هانا کراسنوو»، از دانشگاه هومبولت برلین بر اساس نتایج یک تحقیق در این باره می‌گوید: «پنکه چه تعدادی از افراد پس از سر زدن به فیس‌بوک احساس حسودی و در پی آن احساس تنهایی، سر خوردگی و عصبانیت می‌کنند، برای ما شگفت‌آور بود.» شبکه‌های اجتماعی اگرچه فاصله‌ها را برداشته‌اند و افراد دوست و آشنا را در اقصی نقاط جهان به فاصله چند کلیک یا نگاه داشتن میکروفن موبایل نزدیک کرده‌اند، اما همین نزدیکی امکان مقایسه و مشاهده زندگی دیگران البته از نمای نزدیک‌تر فراهم کرده است و تماشای نمای نزدیک زندگی دیگران برای افرادی که به دلایل مختلف در موقعیتی بحرانی یا بی‌ثبات در زندگی هستند، زندگی خانوادگی آنها یا چالشی مواجه شده یا این که در معرض دست‌آدن شریک‌زندگی‌شان هستند می‌تواند پیامدهای منفی مثل سر خوردگی و احساس ناراضی‌ت داشته باشد.

این نکته‌ای است که دکتر «سعید معیدفر»، جامعه‌شناس به آن اشاره می‌کند و می‌گوید: «شبکه‌های اجتماعی به همان اندازه که ارتباطات را نزدیک کرده‌اند، زندگی افراد را هم در معرض دیدن هم گذاشته‌اند و افراد بیش از گذشته امکان مقایسه دارند. اغلب می‌بینید افراد به دنبال دوستان قدیمی خود هستند، بخشی از این جست‌وجو برای تجدید خاطر‌ها و بخش دیگری برای کسب اطلاع درباره این است که آنها الان کجا و در چه وضعیتی هستند؟ چه کاره شده‌اند؟ کجا و با چه کسی زندگی می‌کنند، چه ماشینی دارند و چقدر در زندگی رشد کرده‌اند؟» به گفته او، میزان رضایتمندی افراد از استفاده از شبکه‌های اجتماعی تا اندازه زیادی می‌تواند تابع موقعیت فردی آنها در زندگی اجتماعی، روابط شخصی و خانوادگی‌شان باشد. به این معنا که هر چه افراد در زندگی شخصی و خانوادگی احساس ناراضی‌ت بیشتری داشته باشند به احتمال زیاد با استفاده از شبکه‌های اجتماعی، بیشتر احساس سر خوردگی می‌کنند. برای مثال اعضای خانواده‌ای را در نظر بگیرید که به دلیل مشغله پدر امکان سفر دسته‌جمعی ندارند یا سفر کردن به دلیل شرایط مالی برایشان مهیا نیست، آنها با مشاهده تصاویر دوستان دیگری که به‌طور مستمر تعطیلات‌شان را به سفر می‌روند و در کنار هم با احساس خوشحالی عکس می‌گیرند و منتشر می‌کنند بیشتر دچار احساس ناراضی‌تمندی و سر خوردگی می‌شوند. آنها در آن لحظه به این فکر نمی‌کنند که این تصاویر گرینش شده و از لحظات شاد زندگی افراد در گذشته در واقع گرینش شده‌نابر این ناراضی‌ت در آنها تشدید می‌شود و می‌تواند به سر د شدن روابط آنها یا بروز تنش بینشان منتهی شود.

«حوریه»، یکی از افرادی است که به دلیل چنین تجربه‌ای استفاده از فیس‌بوک را متوقف کرده است. او به «شهرزند»، می‌گوید: «روابط خانوادگی ما واقعاً دچار مشکل شده بود و من و همسرم یک بار نشستیم و تصمیم گرفتیم فیس‌بوک را کلاً کنار بگذاریم. اوایل این موضوع محسوس نبود اما بعد از مدتی انتشار همین تجربه‌های روزمره برای ما حاشیه‌هایی ایجاد کرد که استفاده از فیس‌بوک را محدود و بعد متوقف کردیم، الان از وایبر استفاده می‌کنم اما خیلی محدود و با رمزبندی خاص خودم.» به اعتقاد «نوبت»، هم این که همسرش مدام وابسته به موبایل است، تأثیر منفی بر روابط آنها گذاشته: «چند وقت پیش برای همسرم یک شارژر باسیم خیلی بلند درست کردم که می‌تواند از آن در تختش و همچنین آشپزخانه وقتی کار می‌کند در حالی که به شارژر است هم استفاده کند، من اعتراضی نمی‌کنم که چرا ولی واقعیت این است که او با دوستانش سرگرم است در گروه‌های مختلف اما من احساس تنهایی می‌کنم.»

ویژه بانکر رفاه کارگران یک دستگاه آمبولانس به بیمارستان خاتم الانبیاء اهدا کرد

با حضور دکتر محقق نیا عضو هیات مدیره بانک رفاه کارگران و دکتر کولیوند رئیس بیمارستان تخصصی و فوق تخصصی خاتم الانبیاء، یک دستگاه آمبولانس به این بیمارستان اهدا شد. به گزارش روابط عمومی بانک رفاه کارگران، در مراسمی که به همین منظور برگزار شد عضو هیات مدیره بانک با قدردانی از تعاملات سازنده فی ما بین بانک و بیمارستان اظهار داشت: بانک رفاه کارگران مفتخر است همراه و پشتیبان نظام سلامت و جامعه پزشکی کشور است و در این مسیر از هیچ کوششی فروگذار نخواهد کرد. وی افزود: با توجه به برنامه ریزی‌های صورت گرفته، سعی در ارائه بهترین و مطلوب‌ترین خدمات به جامعه پزشکی کشور داریم، وی همچنین ابراز امیدواری کرد بانک رفاه کارگران بتواند رضایت حداکثری مدیریت و کارکنان بیمارستان در ارائه خدمات را جلب کند.

شماره ۵۴۳